Realizacja zapisów ustawy o języku migowym

1. Czy podmioty lecznicze mają obowiązek zapewnić tłumacza języka migowego?

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) nie nakłada obowiązku zatrudniania w podmiotach leczniczych osób posługujących się językiem migowym.
Zgodnie z art. 7 i art. 10 ww. ustawy osoba uprawniona ma prawo do skorzystania z pomocy osoby przybranej lub tłumaczy w kontaktach z podmiotami zobowiązanymi, zaś podmiot zobowiązany zapewnia możliwość korzystania przez osoby uprawnione z pomocy wybranego tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika. Oznacza to, że w podmiotach leczniczych osoba przybrana lub tłumacz mogą nieprzerwanie towarzyszyć osobie uprawnionej (np. w gabinetach lekarskich czy zabiegowych).

2. Jakimi dokumentami powinni legitymować się tłumacze języka migowego?

Biorąc pod uwagę fakt, iż w Polsce nie istnieje państwowy system certyfikacji tłumaczy języka migowego, obecnie nie ma możliwości potwierdzenia uprawnień tłumacza języka migowego.

3. Czy organy administracji publicznej są zobowiązane do korzystania wyłącznie z usług tłumaczy posiadających wpis do rejestru tłumaczy PJM, SJM i SKOGN, prowadzonego przez wojewodów?

Przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) nie precyzują takiego obowiązku, zatem ww. organy mogą dowolnie decydować, czy skorzystają z usług tłumaczy posiadających wpis do rejestru, czy też nie.

4. Czy nauczyciele mogą skorzystać z dofinansowania kosztów szkolenia PJM, SJM, SKOGN lub tłumacza - przewodnika?

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) z dofinansowania kosztów szkolenia PJM, SJM, SKOGN lub tłumacza – przewodnika mogą korzystać m.in. osoby mające stały lub bezpośredni kontakt z osobami uprawnionymi. Jeżeli zatem np. nauczyciele mają taki kontakt i wykażą to we wniosku, mogą ubiegać się o ww. dofinansowanie.

5. Czy osoba mająca stały lub bezpośredni kontakt z osobami uprawnionymi, ubiegająca się o dofinansowanie kosztów szkolenia PJM, SJM, SKOGN lub tłumacza – przewodnika powinna udokumentować sposób i częstotliwość kontaktów z osobami uprawnionymi?

Dodatkowe udokumentowanie tych kontaktów nie jest wymagane. Uzasadnienie wniosku jest wystarczającym udokumentowaniem.

6. Czy sądy są zobowiązane do zapewniania usług tłumacza języka migowego?

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) obowiązek zapewnienia świadczenia usług tłumacza języka migowego spoczywa na organach administracji publicznej. Obowiązek ten dotyczy wyłącznie organów określonych w art. 5 § 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 572).

Zgodnie ze wskazaną definicją organami administracji publicznej są ministrowie, centralne organy administracji rządowej, wojewodowie, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespolonej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy i podmioty wymienione w art. 1 pkt 2 tej ustawy. Biorąc pod uwagę powyższe, sądy, jako organy sądownictwa, nie są organami administracji publicznej, w związku z czym nie mają obowiązku zapewniania usług tłumacza języka migowego.

7. Czy wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego mają obowiązek zapewnić usługę tłumacza migowego podczas egzaminu na prawo jazdy?

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) obowiązek zapewnienia świadczenia usług tłumacza języka migowego spoczywa na organach administracji publicznej. Obowiązek ten dotyczy wyłącznie organów określonych w art. 5 § 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r.

Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 572).

Zgodnie ze wskazaną definicją organami administracji publicznej są ministrowie, centralne organy administracji rządowej, wojewodowie, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespolonej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy i podmioty wymienione w art. 1 pkt 2 tej ustawy.

Biorąc pod uwagę powyższe wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego, jako samorządowe osoby prawne, nie są organami administracji publicznej, w związku z czym nie mają obowiązku zapewniania usług tłumacza języka migowego podczas egzaminu na prawo jazdy.

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez egzaminatorów oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach (Dz. U. poz. 2659 z późn.zm.) w sali egzaminacyjnej może przebywać tłumacz języka migowego lub tłumacz systemu językowo-migowego jednak nie dłużej niż do czasu rozpoczęcia testu. Zgodnie z § 18 ust. 3 pkt 6 przedmiotowego rozporządzenia na placu manewrowym oraz w pojeździe egzaminacyjnym może przebywać tłumacz języka migowego lub tłumacz systemu językowo-migowego. Obecność tłumacza na egzaminie państwowym zapewnia osoba egzaminowana.

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, że na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 926, z późn. zm.) osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków PFRON usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika (również podczas egzaminu na prawo jazdy), jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności.

8. Czy miejskie ośrodki pomocy społecznej powinny zapewniać usługi tłumacza języka migowego?

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) jej przepisy realizowane są przez organy administracji publicznej. Dostęp do świadczenia usług tłumacza PJM, SJM i SKOGN zapewnia organ administracji publicznej (art. 11 ust. 1 ustawy). Świadczenie to może być realizowane również przez pracownika organu administracji publicznej posługującego się PJM lub SJM lub z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się (art. 11 ust. 2). Ustawa o języku migowym (…) odsyła w art. 3 do art. 5 § 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 572), określając pojęcie organu administracji publicznej. Zgodnie z ww. artykułem Kpa organem administracji publicznej są m.in. organy jednostek samorządu terytorialnego.

Miejskie ośrodki pomocy społecznej są budżetowymi jednostkami organizacyjnymi organów gminy, która jest organem jednostek samorządu terytorialnego. Nie posiadają one osobowości prawnej, realizują zadania gminy. Tym samym obowiązek zapewnienia dostępu do usług tłumacza PJM, SJM i SKOGN, nałożony ustawą o języku migowym (…) spoczywa na organach administracji publicznej, niezależnie od faktu, czy obowiązek ten realizowany będzie bezpośrednio przez organy jednostek samorządu terytorialnego (gminę), czy poprzez swoje jednostki organizacyjne (MOPS).

Dodatkowo wskazać należy, iż świadczenie usług tłumacza PJM, SJM i SKOGN jest bezpłatne dla osoby uprawnionej. Osoba uprawniona jest zobowiązana zgłosić chęć skorzystania ze świadczenia ze wskazaniem wybranej metody komunikowania się, do właściwego ze względu na właściwość sprawy organu administracji publicznej, co najmniej na 3 dni robocze przed tym zdarzeniem, z wyłączeniem sytuacji nagłych (art. 12 ust. 1 ustawy o języku migowym (…)).